

6. Цюлюпа С.Д. Історія кафедри духових та ударних інструментів Рівненського державного гуманітарного університету: минуле і сучасне : навчальний посібник / С.Д. Цюлюпа. – Рівне : видавець О. Зень, 2012. – 240 с.

УДК: 378.091.212 – 054.6:61

**ВИХОВНА РОБОТА З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ
ЯК ЗАПОРУКА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ
ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЛІКАРЯ**

Летік І.В., Васильєва О.В., Потапов С.М.

Харківський національний медичний університет

Виховна робота з іноземними студентами є одним з найважливіших і найскладніших напрямків організації навчального процесу у медичних ВНЗ. Деканати з підготовки іноземних студентів повинні сприяти формуванню у студентів факультету культури міжособистісних стосунків, толерантності, навичок самоосвіти і всебічного розвитку їхніх творчих здібностей; створенню умов для фізичного, інтелектуального, морального і духовного розвитку особистості; поліпшенню соціальної активності, самостійності та відповідальності в житті колективу і соціумі; прищепленню та розвитку загальної культури шляхом їх залучення до української національної культури, звичаїв і традицій.

Ключові слова: виховна робота, студенти-іноземці, творча особистість, лікар.

ВОСПИТАТЕЛЬНАЯ РАБОТА С ИНОСТРАННЫМИ СТУДЕНТАМИ КАК ЗАЛОГ ФОРМИРОВАНИЯ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО ВРАЧА

Летик И.В., Васильева О.В., Потанов С.Н.

Воспитательная работа с иностранными студентами является одним из наиболее важных и трудных направлений организации учебного процесса в медицинских ВУЗах. Деканаты по подготовке иностранных студентов должны способствовать формированию у студентов факультета культуры межличностных отношений, толерантности, навыков самообразования и разностороннего развития их творческих способностей; созданию условий для физического, интеллектуального, морального и духовного развития личности; улучшению социальной активности, самостоятельности и ответственности в жизни коллектива и социума; развитию общей культуры путем привлечения их к украинской национальной культуре, обычаям и традициям.

Ключевые слова: воспитательная работа, иностранные студенты, творческая личность, врач.

EDUCATIONAL (MORAL BUILDING) WORK WITH FOREIGN STUDENTS AS A KEY TO CREATIVE PERSONALITY OF FUTURE DOCTOR FORMATION

Letyk I.V., Vasylieva O.V., Potapov S.M.

Educational work with foreign students is one of the most important and complicated process along with the training process in which are involved in institutions of higher medical education. A dean's office which is responsible for training foreign students is to provide molding of interpersonal attitude culture, tolerance, abilities for self-education and various creative activities in foreign students. Conditions for physical, intellectual, moral and spiritual development of an individual are to be created for the foreign students; social activity, self-sufficiency and responsibility for the life in a community are to be cultivated in them; besides, students are to be taught basics of general culture and familiarized with the national Ukrainian culture, traditions and customs.

Key words: educational (moral building) work, foreign students, creative personality, doctor.

Постановка проблеми. Формування світогляду, а також усебічний розвиток творчої особистості майбутнього лікаря є одними з першочергових завдань під час навчання студентів у медичних ВНЗ. Але якщо це студент – іноземець, на перший план висуваються не лише проблеми навчання, а й адаптаційні та соціальні чинники пристосування його до життя в Україні [1, 243].

Відомо, що виховна робота є одним з найважливіших і найскладніших напрямків організації навчального процесу як з вітчизняними, так і з іноземними студентами медичних ВНЗ [2, 21]. Зазначений напрямок роботи серед іноземних студентів має більш індивідуальний характер. Він зумовлений тим, що ці студенти мають різний рівень та звичаї виховання, є представниками різних країн світу, культури і суттєво відрізняються один від одного за релігійними і національними традиціями [3, 75–77].

Основою виховного процесу є система взаємовідносин, яка визначає взаємодію між викладачем і вихованцем, а також між студентами у такому багатонаціональному навчальному закладі, як Харківський національний медичний університет (ХНМУ). Саме тому керування виховною роботою молоді спрямовано на розвиток у вихованців свідомості, яка відповідає загальнолюдській моралі, і на формування та розвиток стійких моральних звичок, на виховання волі та позитивних якостей характеру, таких як чесність, людяність, справедливість тощо [4, 77–78].

Мета. Покращення виховної роботи з англomовними іноземними студентами у ХНМУ.

Одним з найважливіших напрямків виховної діяльності VI факультету з підготовки іноземних студентів ХНМУ (які навчаються англійською мовою) є забезпечення тісного взаємозв'язку між деканатом та студентами [5, 5–8]. Для цього деканатом VI факультету вирішуються такі загальні завдання виховної діяльності: формування у студентів культури міжособистісних стосунків, толерантності, навичок самоосвіти і різнобічний розвиток їх творчих здібностей; створення умов для фізичного, інтелектуального, морального і духовного розвитку особистості іноземних студентів; поліпшення соціальної активності студентів-іноземців, самостійності та відповідальності в житті колек-

тиву і соціуму; прищеплення та розвиток загальної культури шляхом їх залучення до української національної культури, звичаїв і традицій.

Особливу увагу деканат VI факультету приділяє індивідуальній роботі зі студентами, що мають пропуски занять з неповажних причин, порушують правила поведінки під час перебування в університеті та мешкання у гуртожитку, мають заборгованість в оплаті за навчання та, часто як наслідок, порушують правила перебування іноземців в Україні, тобто мають затримки з продовженням реєстрації. Ефективність зазначених заходів забезпечується проведенням індивідуальних співбесід між деканом факультету та його заступниками і студентами, які мають вище зазначені проблеми. Проводиться робота, спрямована на профілактику правопорушень, роз'яснюються основні положення Закону України «Про правовий статус іноземців», в якому закріплені основні права, свободи та обов'язки іноземних громадян, які проживають або тимчасово перебувають в Україні, а також інших актів і постанов.

Важливе місце у вихованні англомовних студентів також посідають загальні збори різних напрямків, участь у концертах, змаганнях та інших заходах, що організовують для студентів на університетських, між-університетських та міському рівнях. Так, минулого навчального року студенти VI медичного факультету ХНМУ відвідали та взяли участь у X міському фестивалі іноземних студентів, на якому було нагороджено ХНМУ та зокрема V і VI факультети з роботи з іноземними студентами. Студенти-іноземці посіли два перших місця у VII Всеукраїнському фестивалі – конкурсі мистецтв студентів-медиків та працівників лікувальних установ України „Ліра Гіппократа” (у сольному вокалі та у конкурсі естрадних ансамблів). Англомовні студенти VI факультету неодноразово брали активну участь у міжвузівських конференціях з міжнародною участю, на яких посідали призові місця, зокрема у 6-му інтердисциплінарному міжнародному конгресі ISIC. У березні 2013 р. у стінах ХНМУ проведено святкування 56-річниці незалежності Республіки Гана, де був присутній посол цієї країни. Також неодноразово проводилися дружні зустрічі із представниками земляцтва Нігерії та Індії.

Для іноземних студентів у ХНМУ постійно проводяться інформаційно-просвітницькі заходи, які сприяють культурній адапта-

ції студентів з різних країн світу. Так, упродовж 2013-2014 навчального року кафедрою суспільних наук були організовані тематичні екскурсії до культурно-мистецьких центрів м. Харкова та області. Протягом екскурсії студенти відвідали старовинні замки у с. Старий Мерчик (Валківський район), с. Шарівка (Богодухівський район), с. Наталівка (Краснокутський район), с. Пархомівка (Краснокутський район); кафедрою мовної підготовки іноземних громадян були проведені тематичні екскурсії до культурно-мистецьких центрів м. Харкова: Харківського художнього музею, Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. В. Лисенка. За ініціативи викладачів кафедри суспільних наук організуються засідання дискусійного клубу на тему «Шлях народу до власної державності», присвячене вивченню історичного, політичного, соціального, культурного, побутового досвіду українського народу та колоквиум на тему «Жінка в українській історії», де особлива увага була прикута до гендерного аспекту розвитку суспільства в Україні та світі (на прикладі розвитку гендерної ситуації в Індії, Нігерії, Намібії, Іраку, Лівані та на Мальдівах).

3 лютого 2014 року відбулася студентська наукова конференція «Shevchenko is outstanding poet of Ukraine». Протягом осіннього семестру до цієї видатної події кафедрою української мови, основ педагогіки та психології були проведені: конкурс на кращого читця поезій Т. Г. Шевченка серед іноземних студентів V факультету з підготовки іноземних студентів (викладання російською мовою); конкурс малюнків «Твори Шевченка – очима молоді ХХІ сторіччя» серед англomовних студентів VI факультету; тематичне заняття «Шевченко – поет, художник, мислитель», на якому іноземні студенти були ознайомлені з творчим доробком видатного українського поета. На занятті були продемонстровані репродукції найбільш відомих живописних робіт Т. Г. Шевченка.

За ініціативою Координаційної ради студентського самоврядування проходять благодійні акції: до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом акція «Мода на безпечний секс», у рамках акції проведено конкурс студентських плакатів, відбувся показ тематичних відеороликів; до Всесвітнього дня боротьби з туберкульозом, у рамках акції проведені інтерактивні лекції з доповідями студентів та демонстрацією соці-

ального відео та конкурс плакатів під назвою «Туберкульозу не місце в нашому житті!».

Також упроваджується фізкультурно-адаптаційна програма для іноземних студентів на основі методів адаптивної фізичної культури. Адміністрація всебічно підтримувала співробітництво університету з ФК «Металіст» у рамках проекту «Назустріч один одному» та участь студентів університету у Metalist Student League.

Протягом 2013-2014 навчального року кафедрами філософії, суспільних наук, мовної підготовки іноземних громадян проводилися бесіди такої тематичної спрямованості: проблема духовності у сучасному світі, проблема тендерного виховання сучасної молоді, культура сучасних цивілізацій, етикет у сучасній системі освіти, національно-патріотичний світогляд сучасної молоді. Культура різних народів, її релігійні уподобання, звичаї знайшли відображення у постійно діючих виставках, а саме: «Світові релігії», «Мистецтво», «Філософська думка». Це є важливим елементом виховної роботи бібліотеки, що сприяє формуванню у студентів бачення спільного та відмінного у різних культурах, формує почуття поваги до культурних цінностей інших народів, толерантність до їх релігійних поглядів.

Студенти-іноземці постійно залучені до художньої творчості: до занять літературною діяльністю, фольклором, живописом, до участі у гуртках художньої самодіяльності Молодіжного центру ХНМУ. Нігерійський чоловічий квартет «Вазуб'я», жіночий дует «Чіома&Уфоома» та інші студенти-іноземці у складі творчих колективів постійно беруть активну участь у творчих заходах університетського та регіонального рівнів. За ініціативи Координаційної ради студентського самоврядування ХНМУ проходить творчий фестиваль «Verses&melodies».

Також у 2014 році у Харківському національному медичному університеті було створено «Nigerian Medical Students Association» (асоціація нігерійських студентів-медиків), під егідою якої 1 жовтня 2014 року пройшло святкування дня незалежності Федеративної Республіки Нігерії.

Але виховна робота з іноземними студентами має не тільки позитивні риси. Тому колектив деканату VI факультету з підготовки іно-

земних студентів проводить роботу з профілактики правопорушень, порушень навчальної дисципліни студентами. Деканом та його заступниками аналізується успішність студентів, розглядаються порушення навчальної дисципліни, дотримання правил проживання в гуртожитках з оперативним реагуванням на порушення.

Висновки та перспективи. З метою оптимізації виховної роботи з англомовними студентами у Харківському національному медичному університеті вважаємо за необхідне:

1) ширше використовувати сучасні методи соціологічних та психологічних досліджень, які допоможуть налагодити індивідуальний контакт з кожним із студентів;

2) продовжувати підвищувати рівень курації основних земляцтв, що сприяє поглибленню дружніх зв'язків між культурними традиціями України та інших держав;

3) ширше залучати студентське самоврядування серед іноземних студентів, яке допоможе налагодити двосторонній зв'язок між деканатами та активом студентів-іноземців з метою покращення мікроклімату та навчально-виховної роботи у медичних ВНЗ України;

4) сприяти участі іноземних студентів-медиків у науково-навчальних програмах, а також програмах міжнародного стажування та обміну з метою покращення фахового рівня, розширення світогляду та формування творчої особистості майбутніх лікарів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Social and organizing problems arising during educational process of foreign students in Ukraine / S. N. Potapov, O. V. Vasylieva, A. A. Oleynik [et al]// Матеріали 85-й міжнародної науково-практичної конференції студентів і молодих учених «Теоретические и практические аспекты современной медицины». – Симферополь, 2013. – С. 243.
2. Дудник И.Н. Некоторые аспекты повышения качества обучения иностранных студентов с учетом специфики ВУЗов медицинского профиля И.Н. Дудник, В.И. Черний, Е.Ю. Рождественский // Первая Всеукраинская науч.– практич. конф. “Образовательный процесс: взгляд изнутри”: Сборник науч. трудов. – Днепропетровск . – 2005. – С. 21.
3. Кацапов Д.В. Оптимізація виховної роботи з англомовними студентами на сучасному етапі навчання у ХНМУ / Д.В. Кацапов, С.М. Потапов,

- О.В. Васильєва, А.О. Олейник // Матеріали XLVI навчально-методичної конференції „Педагогічна культура викладача вищої школи” (21 листопада, ХНМУ, Харків, 2012). – С. 75–77.
4. Капустник В.А. Керівництво роботою іноземних студентів медичних ВНЗ в сучасних умовах навчання / В.А. Капустник, В.Д. Марковський, Д.В. Кацапов [та ін.]// Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції, присвяченої 55-річчю Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України „Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВМ(Ф)НЗ III-IV рівнів акредитації (26-27 квітня 2012 р.). – Тернопіль : ТДМУ, 2012. – С. 77–78.
  5. Марковський В.Д. Шляхи оптимізації керівництва роботою англomовних студентів ХНМУ в умовах кредитно-модульної системи навчання / В.Д. Марковський, Д.В. Кацапов, О.В. Васильєва, І.В. Халін, А.О. Олійник // Матеріали XLV навчально-методичної конференції “Сучасний стан, проблеми та перспективи англomовного навчання у ХНМУ” (Харків, 17 листопада 2011 р.). – С. 5–8.